

Krzysztof Matuszek*

**STOSUNEK POLSKICH PARTII WOLNOŚCIOWYCH
DO INTEGRACJI POLSKI ZE WSPÓLNOTAMI
EUROPEJSKIMI/UNIA EUROPEJSKĄ**

**THE ATTITUDE OF POLISH LIBERTARIAN PARTIES
TO POLISH INTEGRATION WITH EUROPEAN
COMMUNITIES/EUROPEAN UNION**

Abstract

This article concerns the issue of the attitude of Polish libertarian parties to Polish integration with the European Communities/European Union. Included within the political parties which were the subject of interest for the author are: the Union of Real Politics, the Congress of the New Right Wing, the Libertarian Party and the Renewal Coalition of the Republic of Freedom and Hope. It should be emphasized that the purpose of the elaboration was not only to present the inclination of these parties to the EC/EU, but also to indicate the possible differences between them on this particular issue. On the basis of research methods used in the article (analysis of sources, historical method, comparative method) it has been demonstrated that Polish libertarian parties – propagating the ideas of minimal state and laissez-faire economy – are sceptical to Polish integration with EC/EU. Simultaneously it must be noted that the attitude to the European integration process – as shown in the example of the Union of the Real Politics – may, under the influence of changing political situation, succumb to minor changes.

Key words: political parties, liberalism, libertarianism, European integration, European Union

Wstęp

Stosunek polskich partii politycznych do procesu integracji europejskiej był – i wciąż jest – często poruszonym zagadnieniem przez polskich badaczy. Do przykładowych publikacji dotyczących tej problema-

* Instytut Politologii, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, ul. Podchorążych 2/234, 30-084 Kraków, e-mail: kmatuszek1990@wp.pl

tyki zaliczyć można chociażby: opracowanie Łukasza Machaja, powstałe na bazie rozprawy doktorskiej, pt. *Za i przeciw Europie. Integracja europejska w polskiej myśli politycznej w latach 1989–2001* (Wrocław 2006), opracowanie Anetty Grzesik-Robak, *Polskie partie polityczne wobec integracji Polski ze Wspólnotami Europejskimi/Unią Europejską (1989–2004)* (Toruń 2008) czy opracowanie Tomasza Marcinkowskiego (powstałe również na bazie dysertacji doktorskiej), pt. *Polskie partie polityczne wobec procesu integracji europejskiej 1989–2005* (Gorzów Wielkopolski 2014). Niestety, trudno doszukać się publikacji, które poruszałyby podobną tematykę, ale wyłącznie w odniesieniu do ugrupowań wolnościowych (libertariańskich). Brak takich opracowań wynika najprawdopodobniej z dwu przyczyn: po pierwsze, formacje te dopiero od niedawna funkcjonują na polskiej scenie politycznej (wyjątek stanowi Unia Polityki Realnej) (Waszkiewicz i in. 1991: 165); po drugie, nie są to ugrupowania na tyle duże i popularne, by odgrywały w polskim (szeroko pojętym) systemie partyjnym szczególną rolę, co z kolei powoduje, iż nie stanowią one przedmiotu zainteresowań badaczy. W związku z tym zmarginalizowanie tematyki dotyczącej ugrupowań wolnościowych zdeterminowało autora do podjęcia tej problematyki i przedstawienia jej w zakresie stosunku tychże partii do integracji Polski w ramach Unii Europejskiej. Do partii, o których mowa, zaliczono również – oprócz wspomnianej wyżej Unii Polityki Realnej (UPR) – Kongres Nowej Prawicy (KNP), Partię Libertariańską (Libertarianie) oraz Koalicję Odnowy Rzeczypospolitej Wolność i Nadzieja (KORWiN).

Celem niniejszego artykułu jest jednak nie tylko – jak głosi tytuł – przedstawienie stosunku partii i ugrupowań wolnościowych do integracji Polski z WE/UE, ale również wskazanie ewentualnych różnic, jakie występują w tym obszarze pomiędzy wymienionymi formacjami politycznymi. W tym celu zadanie, którego realizacji podjęto się w tym opracowaniu, oparto na wykorzystaniu analizy źródłowej, metody historycznej oraz metody porównawczej. Bazę źródłową stanowiły przede wszystkim dokumenty programowe wybranych partii politycznych, czyli ich programy wyborcze i deklaracje ideowe. Ponadto do napisania artykułu skorzystano z monografii, opracowań zbiorowych oraz danych znajdujących się na oficjalnych witrynach internetowych partii. Należy zaznaczyć, że charakter niniejszego opracowania nie pozwolił na szersze, bardziej szczegółowe omówienie poruszanej kwestii, dlatego w zamyśle autora stanowić ono miało jedynie jej zarys. Warto jeszcze zwrócić uwagę na fakt, iż spośród wymienionych partii najdłużej funkcjonującą w polskiej przestrzeni publicznej jest Unia Polityki Realnej, dlatego to właśnie jej w tym artykule poświęcono najwięcej uwagi.

Unia Polityki Realnej

Droga Polski do Wspólnot Europejskich od początku poddawana była krytyce ze strony Unii Polityki Realnej, choć trzeba zaznaczyć, że opinie polityków tej partii przez lata ulegały pewnym przeobrażeniom. Począwszy od zawiązania działalności w 1989 r., UPR w zakresie polityki zagranicznej zawsze postulowała sprzeciw wobec integracji Polski z wszelkimi organizacjami międzynarodowymi, które w wyniku zbiurokratyzowania swych instytucji utrudniają swobodny przepływ pracy, towarów, usług i kapitału (Danel 2010: 82–83). Przed podpisaniem Układu Europejskiego 16 grudnia 1991 r. ówczesny przewodniczący UPR – Janusz Korwin-Mikke, pomimo zgłoszonych wielu zastrzeżeń pod adresem tekstu umowy stowarzyszeniowej uznał, że stowarzyszenie Polski ze Wspólnotami Europejskimi może okazać się dla naszego kraju korzystne, ponieważ panuje tam mniejszy socjalizm aniżeli w Polsce. Jednocześnie zaznaczył, że podpisując Układ Europejski, rząd powinien zgłosić pewne obwarowania i zastrzeżenia (Marcinkowski 2014: 111).

Mimo skromnej aprobaty dla stowarzyszenia Polski z WE środowisko partii nie zrezygnowało z krytycznej retoryki. Przykładem może być zabranie głosu w tej sprawie ponownie przez posła J. Korwin-Mikkego, który na forum Sejmu 8 maja 1992 r. stwierdził: „Tzw. Europa czy Wspólnoty Europejskie to jest wizja realizowana od dawna przez eurokomunistów, obecnie eurosocjalistów. Na czele tych wspólnot [...] stoją socjaliści, którzy dominują w Parlamencie Europejskim” (Grzesik-Robak 2008: 114).

Po przyjęciu przez państwa członkowskie traktatu z Maastricht (wszedł w życie 1 listopada 1993 r.) i ustanowieniu Unii Europejskiej UPR wypowiedziała się z wrogością o nowym organizmie, uważając go za symbol centralizmu i socjalizmu. Zamiast promowanej przez WE koncepcji Europy zintegrowanej politycznie na podstawie niniejszego traktatu partia przedstawiała wizję kontynentu europejskiego zintegrowanego gospodarczo (Dudek 1996: 61). Politycy UPR ostrzegali, że WE stanowią biurokratyczny model integracji europejskiej, której celem jest narzucenie narodom Europy rozwiązań socjalistycznych na poziomie ponadnarodowym (Unia Polityki Realnej 1993).

Przed wyborami parlamentarnymi w 1997 roku Unia Polityki Realnej w wyniku słabnącego poparcia społecznego zawiązała wraz z Partią Republikanów Jerzego Eysymontta koalicję wyborczą pod nazwą Komitet Wyborczy Obywateli Unia Prawicy Rzeczypospolitej (KWO UPRz). Oprócz dwóch wyżej wymienionych partii w skład komitetu weszły też inne, mniejsze organizacje, takie jak: Forum Polskie, Partia Kupiecka,

Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kresowian, Stowarzyszenie Wierzyteli Skarbu Państwa oraz Polska Partia Właścicieli Nieruchomości (Borowik 2011: 338). Utworzenie przez Unię Polityki Realnej szerszej platformy politycznej miało niemały wpływ na program wyborczy, zwłaszcza jeśli chodzi o stosunek do integracji europejskiej. Świadectwem tego są tezy programowe, spośród których znaleźć można zapis, iż jedną z polskich racji stanu jest „członkostwo w Unii Europejskiej na warunkach stwarzających trwałe podstawy do modernizacji i rozwoju konkurencyjności gospodarki polskiej”. Politycy przekonywali wówczas, że „stając się członkiem Unii Europejskiej uzyskamy pełny dostęp do [...] programów i bezpośredni wpływ na kształtowanie dalszego rozwoju integracji jako równoprawny partner Wspólnoty wespół z innymi państwami członkowskimi. Członkostwo Unii Europejskiej to nade wszystko dostęp dla naszych towarów i usług na całym obszarze Wspólnoty, ułatwiony dostęp do kapitałów niezbędnych do unowocześnienia gospodarki polskiej i otoczenia, w którym ona funkcjonuje. Powinno to służyć wzrostowi konkurencyjności polskiej gospodarki i przyspieszenia naszego rozwoju” (*Tezy programu wyborczego*).

Ponadto w programie znalazło się również stwierdzenie o koniecznej regionalizacji państwa „w celu stworzenia silnych ośrodków rozwoju gospodarczego i społecznego na podstawach samorządowych z wykorzystaniem funduszy i polityk Unii Europejskiej”. W związku z tym, zdaniem polityków UPRz, Polska powinna dostosować się do ogólnoeuropejskiej tendencji tworzenia tzw. Europy Regionów, by – jak to określono –, „pełniej i skuteczniej korzystać z dobrodziejstw polityki realizowanej w ramach tego rodzaju jednostek samorządowych z pomocą samej Unii [Europejskiej – K.M.] i jej państw członkowskich” (*Tezy programu wyborczego*).

Tomasz Marcinkowski zauważa, że wsparcie dla uczestnictwa Polski w UE oraz poparcie dla samego procesu integracji europejskiej przez środowisko Unii Polityki Realnej świadczy o tym, że ugrupowanie to w tym czasie podzielało – jak się wyraził autor – „konsensus polityczny wokół strategicznych celów polskiej polityki zagranicznej” (Marcinkowski 2014: 157).

Z biegiem lat stanowisko partii w sprawie członkostwa Polski we Wspólnotach Europejskich znów przybrało bardziej krytyczny charakter. Związane było to z faktem, iż politycy Unii Polityki Realnej dość często podkreślali, że Unia Europejska wybiera niewłaściwy kierunek integracji (UPR opowiadała się za koncepcją tzw. Europy ojczyzn), co może okazać się dużym zagrożeniem dla naszego państwa. W związku z tym przedstawiciele UPR uznali, że o wiele korzystniejsze dla Polski byłoby członkostwo w dobrze prosperującej strefie wolnego handlu. J. Korwin-

Mikke przekonywał nawet, że Polska bez problemu mogłaby należeć do Północnoamerykańskiej Strefy Wolnego Handlu (NAFTA), gdyż względny geograficzny nie odgrywają tu żadnej roli (Danel 2010: 83). Postulat ten był silnie artykułowany przez polityków UPR, ponieważ o przynależności państwa do ponadnarodowych organizacji powinien decydować – ich zdaniem – stopień obowiązującej w nich wolności gospodarczej. W związku z tym Polska winna orientować się na NAFTA, a nie – jak się niegdyś wyraził J. Korwin-Mikke – „Związek Socjalistycznych Republik Europejskich”. Postulat ten argumentowano tym, iż w Północnoamerykańskiej Strefie Wolnego Handlu jest zdecydowanie mniejsza biurokracja, panuje większa swoboda ekonomiczna, a obciążenia podatkowe są niższe. Ponadto dodano, że nawet amerykańska lewica (Partia Demokratyczna) jest bardziej prorynkowa niż europejska prawica chadecka (Machaj 2006: 408).

Eurosceptyczny charakter Unii Polityki Realnej znalazł swój wyraz również w zakresie obronności, bowiem partia ta wyrażała pogląd, iż najlepszym gwarantem bezpieczeństwa zewnętrznego i stabilnego rozwoju Polski jest wyłączna współpraca w ramach Paktu Północnoatlantyckiego (NATO) oraz dwustronna współpraca polityczno-wojskowa ze Stanami Zjednoczonymi i innymi państwami członkowskimi. Aktywne i bliskie kontakty polityczne i wojskowe z USA stanowią – według UPR – stabilny układ, a zagrożeniem dla niego jest realizowana przez UE Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa oraz chęć stworzenia europejskich sił zbrojnych, które stanowiłyby niepotrzebną konkurencję dla wojsk NATO. Politycy UPR byli (i są) zdania, że działania UE w tym zakresie mogłyby doprowadzić do dezintegracji świata zachodniego i stworzenia dwóch rywalizujących ze sobą bloków: europejskiego i północnoamerykańskiego (Sadowski 2006: 319–320).

Niechęć do integracji europejskiej uwidoczniła się w szeregach partii szczególnie mocno przed zbliżającym się referendum w sprawie akcesji Polski do Wspólnot (7–8 czerwca 2003 r.), ponieważ UPR nawoływała do wyrażenia w nim sprzeciwu. Politycy partii wskazali wówczas pięć powodów, dla których polscy obywatele powinni wyrazić dezaprobatę dla członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Jednym z nich było twierdzenie, że wejście Polski do UE może okazać się samobójstwem dla budżetu państwa i gospodarki. Spowodowane miałyby to być podwyżką podatków w celu pokrycia kosztów rozszerzenia, co z kolei mogłoby przyczynić się do zahamowania wzrostu gospodarczego, cięć w sferze budżetowej bądź zwiększenia deficytu budżetowego. Kolejnym powodem sprzeciwu było wynegocjowanie niekorzystnych warunków przystąpienia, szczególnie jeśli chodzi o sektor rolniczy w zakresie okresów przejściowych na zakup ziemi przez cudzoziemców, brak regulacji

w kwestii granic z Niemcami, a także możliwości zwolnienia z podatku VAT. Poza tym w członkostwie Polski w UE dostrzegano zagrożenie falą bankructw, jakie mogą spotkać krajowe przedsiębiorstwa w wyniku niesprostania na konkurencyjnym rynku europejskim. Partia dementowała również argument prointegracyjny zapewniający, iż obecność Polski w UE zmniejszy bezrobocie w kraju i umożliwi podjęcie legalnej pracy za granicą. W związku z powyższym Unia Polityki Realnej uznała wówczas, że najbardziej korzystnym rozwiązaniem będzie pozostanie Polski poza unijnymi strukturami. Warto dodać, że istotnym powodem odrzucenia akcesji przez ugrupowanie było też niezawarcie w traktacie konstytucyjnym UE treści odwołujących się do Boga i religii (Grzesik-Robak 2008: 222–223).

Wraz z wejściem Polski do Unii Europejskiej eurosceptycyzm nie zniknął, lecz – jak stwierdził Marcin Lasoń – „zmienił swój odcień” (Lasoń 2011: 201). Dobrze ilustruje to przykład omawianej Unii Polityki Realnej, gdyż przyjęła ona postawę bardziej wyważoną, rezygnując w pewnym stopniu z wrogiej integracji europejskiej frazeologii. W jej programie wyborczym do Eurowyborów w 2004 r. odczytać można, że „Unia Polityki Realnej nie wpisuje się w podział na euroentuzjastów i eurosceptyków. Proponuje za to rozsądek i realizm – nie opowiadając się za wyrwaniem Polski ze struktur europejskich, zdecydowanie odrzuca obecny kierunek integracji i będzie dążyć do budowy Europy różnorodnej, niezbiurokratyzowanej, zapewniającej rzeczywistą wolność gospodarczą i opartą o współpracę suwerennych państw”. Ugrupowanie wymieniło w niniejszym programie zasady, na których winna się opierać jednocząca się Europa. Wśród zasad tych wymieniono: wartości chrześcijańskie; swobodę przemieszczania się osób, towarów, usług, informacji i idei; poszanowanie bogactwa europejskiej różnorodności; zaprzestanie federalizacji UE; podejmowanie decyzji w oparciu o jedność; respektowanie zasady subsydiarności; jawność wszystkich unijnych decyzji, dokumentów i obrad; ograniczenie władzy unijnych organów; redukcja aparatu urzędniczego UE oraz jasne sprecyzowanie kompetencji UE i jej państw członkowskich (Unia Polityki Realnej 2004).

Po wyżej przedstawionych zapisach programowych można wywnioskować, że Unia Polityki Realnej startowała w wyborach, nie opowiadając się za wystąpieniem z UE, ale postulując oparcie jej na luźnym pod względem politycznym związku suwerennych państw narodowych integrujących się głównie na podłożu gospodarczym (model Europy ojczyzn) (Danel 2010: 83).

Koncepcja Europy ojczyzn podkreślona została również w kampanii do wyborów parlamentarnych, jednak retoryka, jaką wówczas się posłużono, nawiązywała raczej do lat sprzed wejścia Polski do UE. W *Poli-*

tycznym *ABC Unii Polityki Realnej* zapisano, iż ugrupowanie „dostrzega zagrożenie w postaci biurokratycznego modelu integracji europejskiej, będącego próbą narzucenia narodom Europy rozwiązań socjalistycznych na poziomie ponadnarodowym. Uważamy próby ponadnarodowej regulacji gospodarczej i protekcjonizm za elementy zagrażające rozwojowi Polski”. Politycy UPR ponownie podkreślili, że opowiadają się za współpracą „opartą na swobodnym przepływie ludzi, kapitałów i towarów ponad granicami suwerennych państw”, deklarując jednocześnie „poparcie dla sił w Europie i na świecie opowiadających się za wolnych handlem międzynarodowym i gotowość współdziałania z nimi dla osiągnięcia tego celu” (*Polityczne ABC*).

Nieprzychylność do głębszej współpracy Polski w ramach UE podkreślona została bardzo wyraźnie podczas kampanii wyborczej przed wyborami do Parlamentu Europejskiego w 2009 r. Ugrupowanie opowiedziało się wówczas za zdecydowanym odrzuceniem traktatu lizbońskiego, argumentując to zagrożeniem dla suwerenności państwa, ograniczeniem wolności gospodarczej oraz ignorowaniem tradycji i tożsamości narodowej. Ostrzegano również, że traktat z Lizbony „oznacza całkowite podporządkowanie się prawu stanowionemu w Brukseli, rezygnację z własnej polityki zagranicznej, własnej waluty”, co w mniemaniu członków partii oznaczać miało „faktyczne zrzeczenie się suwerenności państwowej”. Zaznaczono, że „szansą dla Polski są nie unijne dotacje (opłacane wcześniej z naszych podatków), nie polityczna waluta w postaci euro, lecz wolność gospodarcza” (Unia Polityki Realnej 2009).

W obowiązującym programie Unii Polityki Realnej przyjętym przez Radę Główną 15 października 2011 r. zapisano, iż ugrupowanie „akceptuje wyrażoną w referendum chęć obywateli uczestnictwa w strukturach Unii Europejskiej, jednak ma zamiar podjąć współpracę z zagranicznymi partiami oraz instytucjami społecznymi, które za cel stawiają sobie ograniczenie roli Unii Europejskiej do wolnej Europy dla przepływu towarów, osób oraz kapitału z wykluczeniem legislacyjnej roli Unii Europejskiej” (*Program społeczno-gospodarczy 2011*).

Kongres Nowej Prawicy, Partia Libertariańska, KORWiN

W zdecydowanie bardziej krytycznym tonie wobec integracji Polski z UE wypowiada się nowe na polskiej scenie politycznej ugrupowanie wolnościowe – Kongres Nowej Prawicy¹. W swoim programie wybor-

¹ Kongres Nowej Prawicy został wpisany do ewidencji partii politycznych 3 grudnia 2010 r. – informacja uzyskana telefonicznie z Sądu Okręgowego w Warszawie; numer telefonu znajduje się na stronie sądu: <http://www.warszawa.so.gov.pl/> (3.07.2015).

czym z 2011 r. działacze KNP zapowiedzieli, że „skończą z bezmyślnym podporządkowaniem naszego kraju brukselskim biurokratom” oraz że będą „dążyć do przywrócenia Unii Europejskiej jej pierwotnego sensu jako obszaru wolnego handlu i swobodnego przemieszczania się obywateli, bez instytucjonalnej nadbudowy i biurokratycznych absurdów” (*Program wyborczy KNP*).

Swoje niezaprzecalnie wrogie nastawienie do przyjętej koncepcji integracji europejskiej i do Unii Europejskiej w ogóle Kongres Nowej Prawicy potwierdził w programie wyborczym z 2014 r. przed wyborami do Parlamentu Europejskiego. Partia samozwańczo określiła się w nim jako „jedyna w Polsce [...] konsekwentnie i bezkompromisowo antyunijna”. Zapisano w nim nawet, że „celem KNP jest likwidacja UE poprzez redukcję tego sztucznego, etatystyczno-fiskalno-ideologicznego tworu do strefy wolnego handlu – pierwotnej Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, która była źródłem sukcesów gospodarczych oraz dobrobytu Zachodu po II wojnie światowej”. Politycy partii zapowiedzieli, że będą odgrywać w Parlamencie Europejskim „rolę twardej opozycji – zwalczającej wszystkimi dostępnymi sobie sposobami centralistyczne zapędy federalistów – dążąc do ośmieszenia, ograniczenia, a w końcu – jak to zostało określone – do zlikwidowania eurosocjalizmu” (*Program wyborczy do PE 2014*).

W niniejszym programie ugrupowanie zapowiedziało, że w Parlamencie Europejskim – podobnie jak eurodeputowani z Partii Niepodległości Zjednoczonego Królestwa (UKIP) – będzie „głośno i odważnie wytykać absurdy UE oraz bezlitośnie krytykować szkodliwe działania Komisji Europejskiej i unijnej biurokracji”. Ponadto partia postulowała sprzeciw wobec wszelkim aktom prawnym, które zwiększyłyby w jakikolwiek sposób interwencjonizm, etatyzm lub fiskalizm „superpaństwa UE”. Pragnieniem partii byłoby również utworzenie Komisji Deregulacyjnej w celu usuwania jak największej liczby regulacji prawnych ograniczających wolność gospodarczą i osobistą. W konkluzji programu stwierdzono, iż „tylko przywrócenie wartości europejskich – Cywilizacji Łacińskiej i Zachodniego Uniwersalizmu – może zmienić obecną Europę pod okupacją UE ze strefy permanentnego kryzysu – w przestrzeń wolności, dobrobytu oraz zasad, które zbudowały niegdyś potęgę Starego Kontynentu” (*Program wyborczy do PE 2014*).

Sceptyczny charakter względem Unii Europejskiej jest również domeną młodej, działającej od niedawna Partii Libertariańskiej². Z *Deklaracji ideowej* odczytać można, że ugrupowanie „opowiada się za swo-

² Partia Libertariańska została wpisana do ewidencji partii politycznych w czerwcu 2014 r.; <http://partialibertarianska.org/> (3.07.2015).

bodnym przepływem ludzi, kapitałów oraz towarów ponad granicami suwerennych państw” oraz że jest zwolenniczką koncepcji „Europy rozumianej jako związek niezależnych, w pełni suwerennych, współpracujących ze sobą krajów”. Oprócz tego partia przeciwna jest „obecnemu modelowi działania Unii Europejskiej oraz wyraźnym dążeniom do stworzenia państwa europejskiego lub też europejskiej federacji państw narodowych”. Ugrupowanie to nie wyraża również zgody na – jak to określono – „antywolnościowe działania” Unii Europejskiej i opowiada się za jej wewnętrzną reformą. Ponadto Partia Libertariańska zapowiedziała, że jeśli model Unii się nie zmieni, to opowie się za wystąpieniem Polski z jej struktur (*Deklaracja ideowa*).

Ostatnią prezentowaną w niniejszym opracowaniu partią i jej podejściem do integracji Polski z Unią Europejską jest zarejestrowana w roku 2015 Koalicja Odnowy Rzeczypospolitej Wolność i Nadzieja³. Niestety, dostęp do niezbędnych źródeł w postaci dokumentów programowych okazał się barierą nie do przekroczenia, ponieważ na oficjalnej stronie internetowej ugrupowania (zob. KORWiN) takowych po prostu nie ma. Biorąc jednak pod uwagę fakt, że na czele tej formacji stoi J. Korwin-Mikke – wieloletni lider Unii Polityki Realnej i Kongresu Nowej Prawicy – oraz znając jego podejście do integracji europejskiej (zaprezentowane na wcześniejszych stronach artykułu), uznać można, że – podobnie jak pozostałe ugrupowania – również KORWiN jest partią o charakterze eurosceptycznym, opowiadającym się za modelem Europy ojczyzn i wolnym rynkiem w ramach strefy wolnego handlu.

Zakończenie

Na podstawie przedstawionych w niniejszym artykule informacji można bezsprzecznie stwierdzić, że polskie partie wolnościowe – hołdujące ideom skrajnego liberalizmu gospodarczego – są formacjami o charakterze eurosceptycznym. Jednocześnie należy nadmienić, iż ten „uniosceptycyzm” nie wynika z definitywnego braku zgody na integrację europejską – w przeciwieństwie do innych ugrupowań (zob. Rogowska 2003), które nie dopuszczały możliwości integracji Polski ani na płaszczyźnie ekonomicznej, ani tym bardziej na płaszczyźnie politycznej – lecz spowodowany jest raczej obraniem innej niż chcieliby tego polscy „wolnościowcy” ścieżki rozwoju Wspólnot Europejskich, a następnie

³ Koalicja Odnowy Rzeczypospolitej Wolność i Nadzieja została wpisana do ewidencji partii politycznych 23 czerwca 2015 r. – informacja uzyskana telefonicznie z Sądu Okręgowego w Warszawie; numer telefonu znajduje się na stronie internetowej sądu: <http://www.warszawa.so.gov.pl/> (3.07.2015).

Unii Europejskiej. Folgowana przez euroentuzjastów koncepcja federalistyczna stoi bowiem w sprzeczności z pragnieniem polskich partii wolnościowych, ponieważ zgodnie opowiadają się one za modelem „Europy ojczyzn” – koncepcją opierającą się na luźnej współpracy politycznej suwerennych państw narodowych w obrębie strefy wolnego handlu. W odniesieniu do polityków Unii Polityki Realnej Łukasz Machaj słusznie zauważa, że nie byli oni „ortodoksyjnymi czy też ideologicznymi przeciwnikami jakiegokolwiek formuły ekonomicznej”. Ich celem było – jak pisze dalej – „zrekonstruowanie planów zjednoczenia kontynentu, a nie ich całkowite zniesienie. Wystarczy wskazać, że negacja protekcjonizmu w handlu międzynarodowym w raczej oczywisty sposób wiąże się z akceptacją zasad swobody przepływu osób, kapitału, towarów i usług”. W związku z tym, według badacza, środowisko UPR „gotowe było [...] aprobować wariant integracji zmierzający do przekształcenia Europy w strefę wolnego handlu” (Machaj 2006: 441–442).

Poza tym partie wolnościowe sceptycznie podchodzą do integracji europejskiej ze względu na zbyt duże – ich zdaniem – zbiurokratyzowanie instytucji unijnych, czego wynikiem jest mnogość wydawanych regulacji prawnych, które jedynie utrudniają życie Europejczyków, skutecznie ograniczając wolność gospodarczą i osobistą. Warto w tym miejscu szczególnie podkreślić aspekt zbiurokratyzowania Unii Europejskiej podnoszony przez „wolnościowców”, ponieważ już na początku drogi integrującej się Europy w latach 50. jeden z „ojców” integracji europejskiej – Robert Schuman (zob. Schuman 2009), przestrzegał przed tym negatywnym zjawiskiem, gdyż może być ono powodem nieefektywności organizacji (Wspólnot) i przyczyną poirytowania Europejczyków, czego następstwem mogą być tworzące się – tak jak w ostatnim czasie w Polsce – ugrupowania eurosceptyczne.

Bibliografia

- Borowik B., 2011, *Partie konserwatywne w Polsce 1989–2001*, Lublin.
- Danel Ł., 2010, *Koncepcje polskiej polityki zagranicznej po 1989 roku w programach głównych partii nurtu liberalno-konserwatywnego* [w:] *Polskie ugrupowania liberalne*, red. Ł. Tomczak, Wrocław.
- Deklaracja Ideowa Partii Libertariańskiej*, <http://partialibertarianska.org/deklaracja-ideowa/> (3.07.2015).
- Dudek A., 1996, *Konserwatyzm* [w:] *Główne nurty współczesnej polskiej myśli politycznej*, t. I, red. B. Bankowicz, A. Dudek, J. Majchrowski, Kraków.
- Grzesik-Robak A., 2008, *Polskie partie polityczne wobec integracji Polski ze Wspólnotami Europejskimi/Unią Europejską (1989–2004)*, Toruń.
- KORWiN, <http://www.partiakorwin.pl/> (3.07.2015).

- Lasoń M., 2011, *Eurosceptycyzm jako przejaw populizmu w praktyce politycznej III RP*, „Krakowskie Studia Międzynarodowe”, nr 4.
- Machaj Ł., 2006, *Za i przeciw Europie. Integracja europejska w polskiej myśli politycznej w latach 1989–2001*, Wrocław.
- Marcinkowski T., 2014, *Polskie partie polityczne wobec procesu integracji europejskiej 1989–2005*, Gorzów Wielkopolski.
- Polityczne ABC Unii Polityki Realnej*, 2006 [w:] *Wybory 2007. Partie i ich programy*, red. I. Słodkowska, M. Dołbakowska, Warszawa 2011.
- Program społeczno-gospodarczy Unii Polityki Realnej*, 2011, <http://uniapolitykirealnej.org.pl/program-spoecznie-gospodarczy-unii-polityki-realnej/> (2.07.2015)
- Program wyborczy do PE 2014*, <http://www.nowaprawicajkm.pl/info/program-wyborczy/program-wyborczy-do-pe-2014> (3.07.2015).
- Program wyborczy KNP*, <http://www.nowaprawicajkm.pl/info/program-wyborczy/program-wyborczy-knp> (3.07.2015).
- Rogowska B., 2003, *Partie prawicowe wobec integracji europejskiej w latach 1989–1998* [w:] *Europa i integracja europejska w polskiej myśli politycznej XX wieku*, red. J. Juchnowski, J. Tomaszewski, Wrocław.
- Sadowski S., 2006, *Bezpieczeństwo zewnętrzne w programach politycznych polskich liberalistów* [w:] *Polskie zbliżenia z liberalizmem*, red. T. Godlewski, D. Karnowska, Toruń.
- Schuman R., 2009, *Dla Europy*, przekład M. Krzeptowska, Kraków.
- Tezy programu wyborczego Obywatelskiego Komitetu Wyborczego Unia Prawicy Rzeczypospolitej*, 1997 [w:] *Wybory 1997. Partie i ich programy*, red. I. Słodkowska, M. Dołbakowska, Warszawa 2004.
- Unia Polityki Realnej, 1993, *Konstytucja Prawicy*, Warszawa.
- Unia Polityki Realnej, 2004, *Wizja Zjednoczonej Europy* [w:] *Eurowybory 2004. Kandydaci i programy*, red. I. Słodkowska, M. Dołbakowska, Warszawa 2005.
- Unia Polityki Realnej, 2009, *Niesiemy Europie wolność!* [w:] *Eurowybory 2009. Kandydaci i programy*, red. I. Słodkowska, M. Dołbakowska, Warszawa 2010.
- Waszkiewicz J., Karaczewska L., Altyński R., Jurczakowski R., Klatyński A., Pokorska E., 1991, *Partie i ugrupowania polityczne – vademecum*, Warszawa.